

Mottagare

Regionstyrelsen

Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Förslag till beslut i regionstyrelsen till regionfullmäktige

- En ny struktur för det brottsförebyggande arbetet antas enligt förslag.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att återkomma med förslag till nytt reglemente med anledning av det nya ansvaret.

Sammanfattning

Riksdagen har beslutat om en ny lag om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Lagen träder i kraft den 1 juli 2023.

Syftet med lagen är att kommunerna ska bidra till att samhällets samlade arbete genomförs på ett effektivt sätt genom att, utifrån ett kunskapsbaserat underlag, ta ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder. Lagen innehåller bestämmelser om lägesbild och åtgärdsplan, samordning, samordningsfunktion samt ledning och styrning av arbetet.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår en ny struktur för ledning och styrning av det brottsförebyggande arbetet, för att möta kraven i den nya lagstiftningen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Den föreslagna strukturen har tagits fram i samverkan med Polisen och Länsstyrelsen och har förankrats på flera nivåer, både internt och externt.

Förslaget är en ambitionshöjning av det brottsförebyggande arbetet. Förslaget samlar också de delar av ANDTS-arbetet och arbetet med mäns våld mot kvinnor som sammanfaller med det brottsförebyggande arbetet, i en och samma struktur.

Bedömningen är att den föreslagna strukturen uppfyller lagkraven och ger förutsättningar för ett samordnat och mer effektivt brottsförebyggande arbete.

Ärendebeskrivning

Denna skrivelse har två syften. Det första syftet är kopplat till den nya lag som antogs den 12 april 2023, Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Lagen ger kommunerna en central roll i det brottsförebyggande arbetet och skrivelsen avser att beskriva vad lagen innebär och vilka krav som ställs på kommunerna samt att presentera ett förslag på en struktur som kan möta dessa krav. Skrivelsens andra syfte är att, utifrån det uppdrag som regionfullmäktige ålagt regionstyrelsen (RF 2023-02-20 § 11), beskriva hur Region Gotlands arbete kring mäns våld mot kvinnor föreslås fortsätta när den tidigare strategin

för att förebygga mäns våld mot kvinnor inte förlängs. Då regionstyrelseförvaltningen ser att det brottsförebyggande arbetet och arbetet kring mäns våld mot kvinnor har många beröringspunkter och framöver behöver samordnas tydligare, presenteras detta i en gemensam skrivelse.

Ärendeberedning

Beskrivningen av innehållet i den nya lagen om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet bygger på lagrådsremissen och på regeringens proposition (Prop. 2022/23:43). Det förslag på struktur för det brottsförebyggande arbetet som presenteras i denna skrivelse har under arbetets gång förankrats på flera nivåer, både internt och externt. Internt har dialog förts inom enheten för social välfärd, som ansvarar för strategiska frågor kring såväl brottsförebyggande arbete som frågor om mäns våld mot kvinnor samt alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS). Förslaget har samordnats med en pågående översyn inom ANDTS-området. Detta då det bedöms angeläget att dessa tre sakområden framöver får en tydligare samordning, där skälen till detta också kommer att presenteras längre fram i skrivelsen. För att säkerställa att Region Gotlands styrning av det brottsförebyggande arbetet skapar förutsättningar för en nära och fungerande samverkan med Polisen på Gotland har förslaget till ny struktur tagits fram i nära dialog med såväl Polisen som Länsstyrelsen, där sistnämnda har fått ett särskilt förordnande att stödja kommunernas implementering av lagen. Förslaget har i sin helhet förankrats internt hos deltagare i Operativt samverkansforum (OSF), delar av Individ- och familjeomsorgens ledningsgrupp, utbildnings- och arbetslivsförvaltningens förvaltningsledningsgrupp, kvalitetschefer i internt forum för social välfärd samt regiondirektör och förvaltningschefer för hälso- och sjukvårdsförvaltningen, socialförvaltningen och arbetsmarknads och utbildningsförvaltningen. De delar av förslaget som berör polis och länsstyrelse har förankrats och tagits väl emot i respektive organisationsledning. Polisen och Länsstyrelsen har även getts möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på innehållet i denna skrivelse.

En ny brottsförebyggande lag

Vad säger lagen?

Den nya lagen, Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, reglerar kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete och träder i kraft den 1 juli 2023. Genom att uppfylla de uppgifter som formuleras i lagen ska kommunerna bidra till att samhällets samlade arbete genomförs på ett effektivt sätt. Syftet med lagen är att kommunerna, utifrån ett kunskapsbaserat underlag, ska ta ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder.

Lägesbild och åtgärdsplan

Kommunen ska, inom ramen för sitt geografiska område, ta fram en lägesbild av brottsligheten. Lägesbilden ska innehålla

1. en kartläggning av brottsligheten, dess omfattning och konsekvenser,

2. annan information av betydelse för sammanhanget, och
3. en analys av kartläggningen och informationen.

Med lägesbilden som underlag ska kommunen upprätta en åtgärdsplan, det vill säga en plan för vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att förebygga brott. Lägesbilden ska uppdateras minst vartannat år och åtgärdsplanen följas upp. I den mån det är lämpligt ska arbetet även integreras med annat analys- och planeringsarbete enligt andra författningar.

Samordning

I och med den nya lagen får kommunerna också samordningsansvar för det brottsförebyggande arbetet inom kommunen, där det bland annat ingår att träffa skriftliga överenskommelser om samverkan med relevanta aktörer. En sådan överenskommelse bör åtminstone innehålla uppgifter om inom vilka områden samverkan ska ske och för vilka syften. Det kan vara lämpligt att även frågor om mål, roller, mandat, uppföljning och resurser adresseras.

I samordningsansvaret ingår också att kommunen ska verka för att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett särskilt forum (strategiskt råd) som leds av kommunen. I rådet ska såväl kommunen som andra relevanta aktörer ingå. Kommunen ska också verka för att övriga aktörer deltar med representanter som har ledande befattningar. Rådet ska utgöra ett forum för dialog mellan de aktörer som är närmast berörda, till exempel Polismyndigheten, skolväsendet, socialtjänst och andra offentliga aktörer samt aktörer inom näringslivet och det civila samhällets organisationer. Brottsligheten och dess konsekvenser samt behovet av åtgärder, samordning och samverkan är exempel på centrala frågor för den strategiska dialogen.

Samordningsfunktion

Kommunen ska ha en samordningsfunktion för brottsförebyggande frågor. Denna samordningsfunktion ska särskilt

1. samordna och stödja genomförandet av kommunens arbete, enligt vad som beskrivs i lagen,
2. utgöra kommunens kontaktpunkt i förhållande till externa aktörer, och
3. verka för att kommunens invånare får del av information om det brottsförebyggande arbetet, liksom andra som kan ha intresse av sådan information.

Ledning av arbetet

Kommunstyrelsen ska, om inte annan nämnd utses, ansvara för ledningen av det brottsförebyggande arbetet. Kommunfullmäktige ska kontinuerligt hållas uppdaterad om det brottsförebyggande arbetet.

Det brottsförebyggande arbetet idag

Region Gotlands brottsförebyggande arbete sker idag inom ramen för en samverkansöverenskommelse med Polisen Gotland, där det gemensamma forumet OSF utgör en central del. Den aktuella samverkansöverenskommelsen

bygger på en gemensam problembild som togs fram under 2018 och som därefter har förlängts i två omgångar. Med koppling till problembilden har så kallade medborgarlöften tagits fram för att ytterligare konkretisera arbetet (Unga kvinnors droganvändande 2019-2020, Mäns våld mot kvinnor 2019-2021). Arbeta pågår nu för att ta fram underlag till en förnyad överenskommelse som förväntas gälla från och med sommaren 2023, till och med 2024.

OSF har funnits sedan 2019 och drivs gemensamt av Region Gotland och Polisen Gotland. Forumet kom till utifrån tanken att konkretisera arbetet kopplat till den gemensamma samverkansöverenskommelsen och har kommit att bli ett etablerat forum bestående av representanter från bland annat socialtjänst, skola, fritidsgårdar, elevhälsa och hälso- och sjukvård men också från polis, ambulans, hyresbolag med flera. Forumet tar regelbundet fram en operativ nulägesbild kopplad till de gemensamma problemområdena i samverkansöverenskommelsen, diskuterar utmaningar som identifieras i nulägesbilden och bidrar till att olika aktörer med samverkansbehov lättare ska kunna få kontakt med varandra. I forumet pågår även ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att öka kvaliteten i det brottsförebyggande arbetet.

Utifrån arbetet med forumet har även vissa slutsatser kunnat dras kring organisationen av det brottsförebyggande arbetet, vilket ger viktiga inspel till förberedelserna inför det nya brottsförebyggande uppdraget. De slutsatser som dragits är bland annat:

- Det brottsförebyggande arbetet behöver tydlig ledning och styrning för att bli så effektivt som möjligt, något som idag saknas. Sedan omorganisationen av svensk polis 2015 har Polismyndigheten i uppdrag att träffa överenskommelser med landets kommuner i syfte att identifiera de områden man behöver samverka i för att öka den samlade förmågan att förebygga brott och öka den lokala tryggheten. Motsvarande formella uppdrag har hittills inte funnits för kommunerna vilket kan vara en bidragande orsak till att ansvaret för ledning och styrning av arbetet varit oklart. Regionstyrelseförvaltningen har ansvarat för att erbjuda och hålla ihop en samverkansyta (OSF) för brottsförebyggande arbete. Forumet i sig saknar dock både beslutsmandat och resurser att driva faktiska insatser samtidigt som deltagande förvaltningar saknar tydligt utpekat ansvar att själva äga de åtgärder som forumet ser behov av. Det finns idag inte heller någon politisk nämnd med uttalat ansvar för det brottsförebyggande arbetet.
- Arbetet behöver bedrivas såväl strategiskt som operativt. Idén med OSF är att forumet ska fungera som en plattform för *operativ* samverkan kring identifierade gemensamma utmaningar. Region Gotlands samordnade brottsförebyggande arbete har i huvudsak koncentrerats till detta forum vilket dock medfört att även frågor av mer *strategisk* karaktär hänskjutits till forumet då det i dagsläget saknas

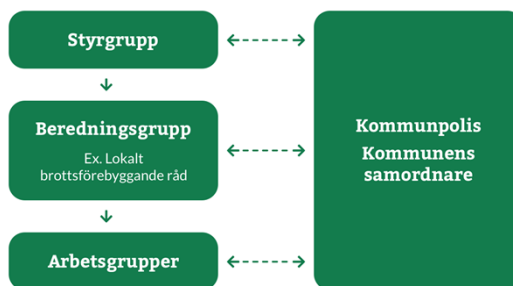
tydliga interna strukturer för hur dessa frågor annars ska tas om hand. Forumet har dock saknat förutsättningar för att hantera dessa.

- Det brottförebyggande arbetet har nära kopplingar till andra områden, som ANDTS samt mäns våld mot kvinnor. I den aktuella samverkansöverenskommelsen med polisen finns både *Våld* och *Droger* med som identifierade problemområden, likväl som att det funnits medborgarlöften kopplade till båda dessa områden. Vi kan också se att vissa förebyggande åtgärder inom ANDTS och våldförebyggande arbete helt sammanfaller med det brottförebyggande området. På samma sätt kan vi se att risk- och skyddsfaktorer i många fall är desamma för såväl kriminalitet som våldsutövande och/eller missbruk. Inom Region Gotland har det övergripande arbetet kring dessa frågor dock varit organiserat utifrån respektive sakområde, vilket har inneburit utmaningar både internt och i samarbetet med Polisen.

Underlag till förslag om ny struktur

Regionstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag på en struktur för styrning och ledning av det brottförebyggande arbetet. I arbetet har hänsyn tagits till en rad olika perspektiv. Här följer en kort redovisning av dessa.

- *Uppställda krav i den nya lagstiftningen*, vilka beskrivits under rubriken **Vad säger lagen?**.
- *Brottförebyggande rådets förslag/ rekommendationer kring ledning och styrning av det brottförebyggande området*. Brottförebyggande rådet har i samarbete med SKR och Polismyndigheten tagit fram skriften Samverkan i lokalt brottförebyggande arbete, som ger vägledning i hur det lokala arbetet kan läggas upp på ett ändamålsenligt sätt. Här finns bland annat förslag för hur det brottförebyggande arbetet kan organiseras (se figur 1).

Figur 1 Ur: Brottförebyggande rådet 2020. *Samverkan i lokalt brottförebyggande arbete* (3 uppl.)

- Förebyggande arbete behöver ske på flera olika nivåer, ofta benämnda universell, selektiv och indikerad nivå. Den så kallade preventionstriangeln (se figur 2) visualiserar hur dessa nivåer hänger samman.

Figur 2 Ur rapport: RISE Social & Health Impact Center och Länsstyrelsen i Stockholm 2021. Risk- och skyddsfaktorer – vad vet vi och vad kan göras med kunskapen? RISE Research Institutes of Sweden.

På **indikerad nivå** finner vi insatser på individnivå, riktade till enskilda som redan identifierats med problem. På **selektiv nivå** ligger fokus på undergrupper som är särskilt utsatta eller har identifierats med en eller flera riskfaktorer. Individinsatser kan förekomma men det är *gruppen* som identifieras som utsatt. På **universell nivå** hittar vi insatser som riktas till alla i målgruppen, oavsett graden av risk. Här ligger fokus mer på att stärka skyddsfaktorer och öka motståndskraften mot eller eliminera riskfaktorer. Preventionstriangeln är tillämplig på all form av förebyggande arbete, även det brottsförebyggande arbetet där insatser dock i huvudsak sker på selektiv och indikerad nivå. De risk- och skyddsfaktorer som arbetas med på universell nivå är många gånger gemensamma för flera olika problemutfall och kan betraktas som ett mer generellt folkhälsoarbete.

- De *erfarenheter från det brottsförebyggande arbetet* som beskrivits under rubriken **Det brottsförebyggande arbetet idag**.

Förslag till ny struktur för ledning och styrning

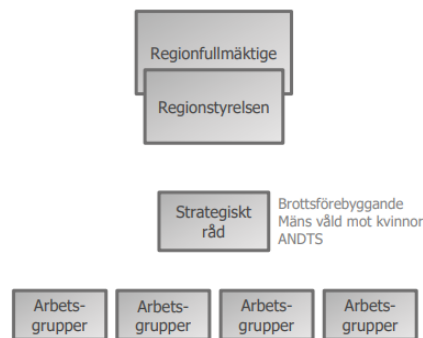
Utifrån de perspektiv som beskrivits under föregående rubrik har regionstyrelseförvaltningen inte bara tittat på en grundläggande intern struktur för att möta lagens uppställda krav gällande kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet, utan förslaget avser en struktur för ledning och styrning i samverkan med Polisen och Länsstyrelsen. Strukturen är också tänkt att kunna omhänderta de delar av ANDTS-arbetet och arbetet med mäns våld mot kvinnor som sammanfaller med det brottsförebyggande arbetet. För att tydliggöra vilka delar i strukturförslaget som avser lagkrav och vad som avser tillägg kommer förslaget nedan att beskrivas i två steg.

Intern grundstruktur

Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete föreskriver att kommunstyrelsen, eller den nämnd som kommunfullmäktige utser, ska leda det brottsförebyggande arbetet. Regionstyrelseförvaltningen hanterar redan idag frågor inom det brottsförebyggande området och samordnar det arbete som sker inom ramen för samverkansöverenskommelsen med Polisen på Gotland. Det förefaller därför naturligt att regionstyrelsen får ansvaret för det

brottsförebyggande arbetet. Regionstyrelseförvaltningen ser inte heller några uppenbara fördelar med att förlägga ansvaret till någon annan nämnd.

Därtill ska det även, enligt lagen, finnas ett strategiskt råd för att diskutera brottsförebyggande frågor. Region Gotland kommer att ha ansvar för att leda rådet, som ska bestå av relevanta aktörer. Förslaget är att rådets funktion blir att skapa underlag för den lägesbild som ska tas fram samt att utifrån lägesbilden ta fram ett förslag till vilka brottsförebyggande åtgärder som behöver vidtas. Åtgärderna kan beröra en eller flera aktörer. Regionstyrelsen tar emot information om lägesbilden och fattar därefter beslut om åtgärdsplan i de delar som rör Region Gotlands verksamheter. Utifrån beslutad åtgärdsplan kan sedan relevanta arbetsgrupper skapas, för att genomföra planerade insatser. Arbetsgrupperna kan vara tillfälliga eller mer bestående utifrån syfte och mål. Figur 3 visar den grundläggande strukturen.

Figur 3 Grundläggande struktur för att möta lagkraven för kommunens ansvar i det brottsförebyggande arbetet.

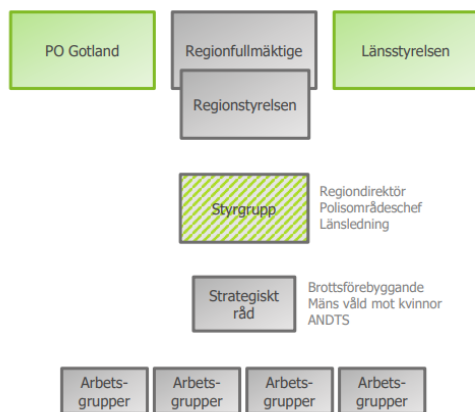
Enheten för social välfärd, som redan idag samordnar OSF, får ansvar för samordningsfunktionen och för att leda det strategiska rådet samt i samverkan med Polisen och Länsstyrelsen bereda det förslag till lägesbild och åtgärdsplan som tas fram i rådet.

Representanter i rådet bör enligt lagen inneha ledande befattning och representanter i rådet från Region Gotlands verksamheter bedöms lämpligen motsvara chef på avdelningsnivå eller motsvarande. Detta för att säkerställa nära koppling till verksamheten och samtidigt mandat att ta fram förslag till åtgärdsplan. Arbetet med att därefter genomföra beslutad åtgärdsplan förutsätter aktivt deltagande från berörda verksamheter, där åtgärder inom socialtjänsten, skolväsendet och samhällsbyggnad enligt propositionen intar en särställning men där även åtgärder inom flera andra kommunala uppdrag kan vara aktuella.

Struktur för ledning i samverkan

Polismyndigheten har sedan länge haft ett brottsförebyggande uppdrag. Länsstyrelsen har även sedan 2017 ett samordnande uppdrag för länets brottsförebyggande arbete. Gotland har unika förutsättningar såtillvida att kommunen, regionen, polisområdet och länet utgör samma geografiska yta.

Detta ger också unika förutsättningar till, inte bara samordning av det brottsförebyggande arbetet utan även samhandling. Utifrån dialog med Polisen och Länsstyrelsen på Gotland föreslår regionstyrelseförvaltningen att den grundläggande strukturen som beskrivits ovan kompletteras med en styrgrupp för gemensam ledning och styrning av det brottsförebyggande arbetet på Gotland (se figur 4). Styrgruppen föreslås bestå av regiondirektör, polisområdeschef och länsledning. Styrgruppens syfte blir att ta emot den lägesbild som tas fram i rådet och besluta om prioriteringar av de problemområden som lägesbilden presenterar. Rådet arbetar därefter vidare utifrån styrgruppens beslut och återkommer med förslag till en åtgärdsplan som också den beslutas av styrgruppen. I samband med styrgruppens möte går även en skrivelse till regionstyrelsen som informeras om lägesbilden och därefter, när förslag till åtgärdsplan finns, fattar beslut om denna.

Figur 4 Förslag till struktur för styrning av det brottsförebyggande arbetet på Gotland, i samverkan med Polisen och Länsstyrelsen.

Arbetsprocessen, mötesfrekvens etc.

Till förslaget om ny struktur för styrning och ledning av det brottsförebyggande arbetet så har även ett utkast till arbetsprocess tagits fram. Det strategiska rådet föreslås sammanträda fyra gånger per år, två gånger under våren för framtagande av lägesbild och två gånger under hösten för ställningstagande till orsaksanalys och åtgärdsplan.

Styrgruppen förväntas sammanträda två gånger per år, en gång för att ta emot lägesbild och en andra gång för att ta ställning till åtgärdsplanen. När åtgärdsplanen är fastställd fortsätter arbetet under kommande år med att verkställa denna, parallellt med att föregående års arbete ska följas upp och en ny planeringsprocess påbörjas.

Finansiering

Till den nya lagstiftningen kopplas även statsbidrag. En struktur enligt presenterat förslag innebär att det brottsförebyggande arbetet utökas till att omfatta mer än det arbete som idag sker inom ramen för OSF. För att säkerställa samordningen krävs att de statsbidrag som erhålls från staten kopplas till detta. De mer operativa åtgärder som ska genomföras kommer

även i fortsättningen att behöva ske inom befintliga budgetramar i förvaltningarna. Lagen innebär dock inte att kommunerna avkrävs omfattande och resurskrävande insatser – fokus ligger på att uppnå en bättre effektivitet i det arbete som redan sker. I de fall en analys av lägesbilden pekar på behov av mer omfattande insatser kommer dessa att behöva hanteras inom ramen för den ordinarie budgetprocessen. Det finns även signaler från nationellt håll om möjligheten att framåt ansöka om finansiering från Brottsförebyggande rådet, för specifika brottsförebyggande åtgärder. Detta sker dock utifrån en egen process i varje enskilt fall.

Operativt samverkansforum i ny struktur?

Vilken funktion OSF kommer att få i den nya strukturen, om den skulle antas enligt förslag, är för tidigt att säga. En möjlighet är att forumet inordnas som en arbetsgrupp under det strategiska rådet. En annan möjlighet är att de representanter som idag ingår i OSF istället kommer att ingå i andra arbetsgrupper, utifrån fastställd åtgärdsplan. Klart är dock att OSF som forum kommer att kvarstå i sin nuvarande form åtminstone till och med 2024, då de första arbetsgrupperna kopplade till en beslutad åtgärdsplan kommer att kunna finnas på plats.

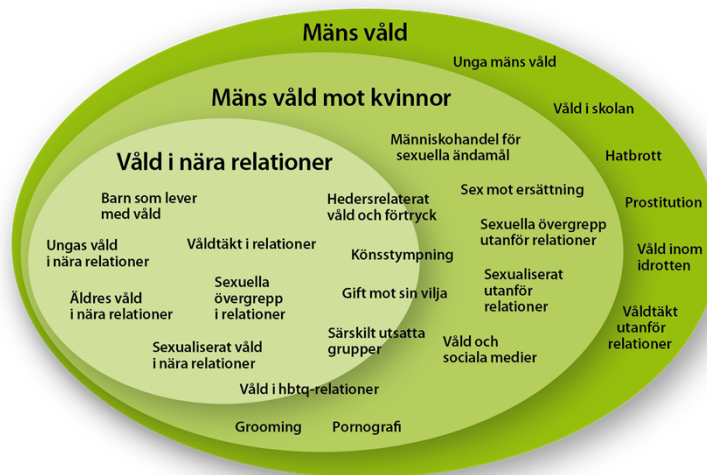
Mäns våld mot kvinnor inom Region Gotland

Styrning av arbetet

Utifrån den Regionala utvecklingsstrategin, finns genomförandeprogrammet för social välfärd *Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023-2027*. Ett av målen i programmet är att *våld förebyggs, upptäcks och stöd erbjuds*. Det innebär att Region Gotland samt andra organisationer samverkar i arbetet mot Mäns våld mot kvinnor. I arbetet ingår samtliga aktörer (offentliga, privata, idéburna). Socialförvaltningens verksamheter arbetar med tydlighet utifrån gällande lagstiftning i socialtjänstlagen, vilket tas om hand och följs upp inom ramen för socialförvaltningens plan för arbete mot våld i nära relationer 2022 – 2023.

Strukturen för det brottsförebyggande arbetet omhändertar inte alla frågor som rör våld, utan primärt de som är kopplade till det brottsförebyggande arbetet. När det gäller stöd till våldsutsatta, så sker det i första hand via socialtjänsten. Region Gotland har sedan 2021 valt att organisera arbetet med stöd och skydd till våldsutsatta och våldsutövare i en samlad enhet inom socialtjänsten. På enheten finns både myndighetsutövning (såsom till exempel beslut om skyddat boende) och behandlingsinsatser (såsom till exempel gruppbehandling för våldsutsatta och för våldsutövare).

Även skollagen och hälso- och sjukvårdslagen har lagkrav för arbetet.

Bilden visar uppdragsområdet mäns våld mot kvinnor och exempel på olika former av mäns våld och mäns våld mot kvinnor.

Bilden (figur 5) illustrerar att mäns våld mot kvinnor inrymmer flera aspekter av våld. Det är den idag övergripande benämningen på nationell nivå, för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck med mera. Våld i nära relationer är därmed en teoretiskt något snävare benämning.

Struktur för arbetet

Lagkrav styr stora delar av verksamheten vad gäller skydd och stöd vid utsatthet. Upptäckt sker på olika sätt systematiskt i arbetet hos respektive verksamhet, såsom barn- och elevhälsan, akutmottagning, vårdcentral, förskolan med mera. För att det arbetet ska öka effektiviteten ytterligare behöver det finnas en övergripande struktur för hur regionen arbetar.

För att arbetet ska ha en systematik struktureras det i flera interna samt externa nätverk och forum:

Samverkan mot våld

- sammankallas av Länsstyrelsen
- regionalt nätverk med ca fyra träffar per år
- regionala verksamheter, idéburna verksamheter, myndigheter

Syftet är att samla samtliga aktörer för informationsutbyte, kompetensutbyte samt samverkan gällande exempelvis enskilda aktiviteter, metodutveckling för upptäckt eller underlag för nulägesbild.

Strategisk samverkan Mäns våld mot kvinnor

- strateger Länsstyrelsen (Brottsförebyggande, jämställdhet), samordnare Socialtjänsten, strateger (Brottsförebyggande, jämställdhet) Region Gotland
- ca en gång i månaden

Syftet är att samordna regionala och nationella kampanjer, samordna insatser kopplat till utlysningar av statsmedel samt samverka för gemensam nulägesbild och behovsinventering.

Intern strategisk samverkan Mäns våld mot kvinnor

- har hittills kallats vid behov, såsom i arbetet med förra interna strategin för förebyggande arbete och motverkande av mäns våld mot kvinnor
 - föreslås träffas tre gånger per år
 - träffarna kan inrymmas i samma forum som för det brottsförebyggande arbetet, men vid tre tillfällen specifikt göras som behovsinventering utifrån nuläge
- Syftet är att samordna insatser inom regionens verksamheter utifrån en gemensam nulägesbild och behovsinventering.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår en ny struktur för ledning och styrning av det brottsförebyggande arbetet, för att möta kraven i den nya lagstiftningen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Centralt i förslaget är att skapa goda förutsättningar för samverkan med framförallt Polisen, då kommun och polis enligt propositionen anses utgöra kärnan för brottsförebyggande arbete, men även med Länsstyrelsen som har ett särskilt uppdrag att stödja implementeringen av lagen. Förslaget omhändertar de erfarenheter som kan dras från det brottsförebyggande arbetet så här långt.

Förslaget är framtaget i nära dialog med Polisen och Länsstyrelsen på Gotland och har förankrats i respektive organisationsledning. Bedömningen är att förslaget inte bara möter lagkraven utan också är en ambitionshöjning av det brottsförebyggande arbetet på Gotland som geografisk plats. Vissa samverkansytor finns redan idag, med Polisen via OSF och med regelbundna träffar mellan Region Gotlands strateg för brottsförebyggande frågor, kommunpolis och Länsstyrelsens samordnare kring brottsförebyggande arbete. Förslaget på ny struktur möjliggör för tre av de stora samhällsaktörerna på Gotland att sluta upp kring en gemensam inriktning vilket kan anses ha ett signalvärde för samtliga invånare på ön.

En annan viktig utgångspunkt för förslaget är att samla de delar av ANDTS-arbetet och arbetet med mäns våld mot kvinnor som sammanfaller med det brottsförebyggande arbetet, i en och samma struktur. Skälen till detta är flera. Brottsförebyggande arbete, ANDTS-arbete och arbete med mäns våld mot kvinnor är alla sakområden som kräver insatser på flera olika nivåer, såväl på individnivå som mot riskgrupper och generella insatser till hela befolkningen. Vårdinsatser på individnivå kräver ofta ett tydligt fokus kopplat till sakområdet, men när det gäller förebyggande frågor, både kopplat till brott och till mer generella folkhälsoinsatser på universell nivå, så ser vi att dessa ytor till stor del sammanfaller. Att bygga en struktur där dessa tre sakområden gemensamt kan hanteras bedöms bidra till tydligare helhetsbild, ökad samordning av insatser och en effektivare resursanvändning. Detta uppmuntras även från nationellt håll, från bland annat Brottsförebyggande rådet, Polismyndigheten och Jämställdhetsmyndigheten. Många kommuner har redan idag ett samlat arbete kring brottsförebyggande frågor och ANDTS, medan samordningen mellan brottsförebyggande och våldsförebyggande arbete ännu saknas på många ställen.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att den föreslagna strukturen möter de lagkrav som ställs på kommunerna vad gäller deras ansvar för brottsförebyggande arbete.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att samordningen av det brottsförebyggande arbetet finansieras av de statsbidrag som är beslutade. De åtgärder som presenteras i åtgärdsplanen finansieras inom ordinarie budgetram. Mer omfattande insatser hanteras inom ramen för ordinarie budgetprocess.

Bedömningen är också att ett effektivare brottsförebyggande arbete kommer på sikt att leda till generella besparingar inom regionens verksamheter.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att systematik i verksamheter som omger barnet är en förutsättning för en trygg uppväxt fri från våld och droger, och att ingen ska utsättas för eller bevittna våld i hemmet.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att samverkan behövs för att skapa en nolltolerans mot alla typer av övergrepp och våld. Kvinnor, män och icke-binära kan utsättas för våld och de kan även vara förövare. För grovt och upprepat våld i heterosexuella parrelationer är det vanligast att män utövar våld mot kvinnor. Det våld som män riktar mot kvinnor får därmed oftast de svåraste konsekvenserna för både individen och samhället.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att föreslagen struktur möjliggör en bredd på arbetet som ingen av de samverkande aktörerna enskilt kan uppnå. Bostadsort och geografi är av betydelse både för lägesbild och för val av insatser.

6. Klimat och miljöperspektiv

Ej aktuellt.

Regionstyrelseförvaltningen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör